

Raad van de gemeente Oss,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van de gemeente Oss d.d. 20 maart 2012,

gelet op artikel 147 van de Gemeentewet, artikel 8a van de Wet werk en bijstand en artikel 35 eerste lid onder c van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen;

overwegende dat het noodzakelijk is bij verordening regels te stellen met betrekking tot het bestrijden van misbruik en oneigenlijk gebruik;

BESLUIT:

vast te stellen:

Antimisbruikverordening WWB, IOAW en IOAZ gemeente Oss 2012

HOOFDSTUK 1. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1. Definities

1. Alle begrippen die verder in deze verordening gebruikt worden en die niet nader worden omschreven hebben dezelfde betekenis als in de WWB met inbegrip van de Bbz 2004, de IOAW, de IOAZ en de Algemene wet bestuursrecht (Awb).
2. In deze verordening wordt verstaan onder:
  - a. *de wet*: de WWB met inbegrip van de Bbz 2004, de IOAW en de IOAZ;
  - b. *WWB*: de Wet werk en bijstand;
  - c. *Bbz 2004*: het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004
  - d. *IOAW*: de Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers;
  - e. *IOAZ*: de Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen;
  - f. *bijstand*: algemene en bijzondere bijstand op grond van de WWB;
  - g. *uitkering*: bijstand of uitkering als bedoeld in IOAW of IOAZ en Bbz 2004;
  - h. *college*: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Oss;
  - i. *belanghebbende*: persoon die bijstand heeft aangevraagd dan wel ontvangt of heeft ontvangen; indien het een gezin betreft, wordt onder belanghebbende elk van de gezinsleden verstaan;
  - j. *bestandsvergelijking*: het vergelijken van bestanden van publiekrechtelijke organisaties.

HOOFDSTUK 2. FRAUDEPREVENTIE

Artikel 2. Concept hoogwaardig handhaven

1. Het college neemt als uitgangspunt het concept Hoogwaardig Handhaving waarin wordt aangegeven hoe fraude wordt voorkomen dan wel opgespoord. Handhaving in het stelsel van de gemeentelijke inkomens- en reïntegratievoorzieningen rust op de vier pijlers:
  - a. het beter en vroegtijdig informeren van cliënten over rechten, plichten en handhaving;
  - b. het optimaliseren van de dienstverlening zonder belemmeringen, zodat de kans op spontane naleving wordt vergroot;
  - c. vroegtijdige detectie en afhandeling van fraudesignalen;
  - d. bij geconstateerde fraude daadwerkelijk sanctioneren (afstemmen van de uitkering).
2. De methodiek van controle berust op het beginsel van risicoanalyse, waarin van risicoprofielen gebruik wordt gemaakt.

Artikel 3 - Controlemiddelen, validering en controle van gegevens

1. Het college voert aan de hand van jaarlijks vast te stellen doelstellingen, activiteiten en instrumenten, onderzoeken uit om de rechtmatigheid van de uitkering te controleren en onderzoeken naar de reden van beëindiging van de uitkering. Het college stelt vast binnen welke nader te bepalen termijnen deze onderzoeken plaatsvinden en neemt op basis daarvan besluiten met betrekking tot de rechtmatigheid van de uitkering en de wederzijds tussen het college en de belanghebbende resterende verplichtingen en de afhandeling daarvan.
2. Het college voert bestandsvergelijkingen uit waarbij actuele gegevens worden gecontroleerd. Bij de aanvraag zal een risicoprofiel worden vastgesteld aan de hand van de methodiek klantprofielen, die gebaseerd is op objectief vastgestelde wegingsfactoren zoals genoten opleiding, duur van werkloosheid en uitkering, woonsituatie en het hebben van schulden. Het risicoprofiel kan, afhankelijk van de omstandigheden, gedurende de dienstverlening worden gewijzigd. Een klantprofiel geeft zowel het risico op misbruik weer als de kansen op reïntegratie op de arbeidsmarkt.
3. Het college onderzoekt signalen en tips die relevant zijn voor het recht op uitkering.

HOOFDSTUK 3. GEVOLGEN BIJ FRAUDE

Artikel 4. Verlaging van de uitkering

Indien belanghebbende onjuiste, onvolledige of in het geheel geen inlichtingen verstrekt die van belang zijn of kunnen zijn voor de hoogte, de duur of de voortzetting van de uitkering, verlaagt het college de uitkering, conform hetgeen hierover is bepaald in de Afstemmingsverordening Wet werk en bijstand, IOAW en IOAZ gemeente Oss 2012, onverminderd de mogelijkheid tot terugvordering van de eventueel ten onrechte ontvangen uitkering.

Artikel 5. Aangifte bij het Openbaar Ministerie

Indien een gedraging van belanghebbende als bedoeld in artikel 4 leidt tot benadeling van de gemeente, doet het college, onverminderd de mogelijkheid de uitkering te verlagen en de ten onrechte ontvangen uitkering terug te vorderen, aangifte bij het Openbaar Ministerie, in overeenstemming met de door het Openbaar Ministerie op dit punt gehanteerde uitgangspunten.

HOOFDSTUK 4. SLOTBEPALINGEN

Artikel 6. Nadere regels terugvorderen en verhalen van kosten van uitkering

1. Het college stelt nadere beleidsregels op voor het terugvorderen en het verhalen van kosten van uitkering als bedoeld in respectievelijk artikel 58 tot en met 62i WWB, artikelen 44 tot en met 47 Bbz-2004 en de artikelen 25 tot en met 31 IOAW/IOAZ.
2. In de beleidsregels bedoeld in het eerste lid, worden ten minste regels gesteld op grond waarvan geheel of gedeeltelijk van verdere terugvordering en verhaal kan worden afgezien.

Artikel 7. Onvoorziene omstandigheden en hardheidsclausule

1. In alle gevallen waarin deze verordening niet voorziet, beslist het college.
2. Het college kan in bijzondere gevallen afwijken van de bepalingen in deze verordening, als toepassing daarvan tot onbillijkheden van overwegende aard leidt.

Artikel 8. Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking op de achtste dag na die van bekendmaking en werkt terug tot en met 1 januari 2012.
2. De Antimisbruikverordening WWB, WIJ, IOAW en IOAZ gemeente Oss 2010, vastgesteld in de vergadering van 14 oktober 2010 wordt ingetrokken op de dag van inwerkingtreding als bedoeld in het vorige lid.

Artikel 9. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als Antimisbruikverordening WWB, IOAW en IOAZ gemeente Oss 2012.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 10 mei 2012,

De griffier,

De voorzitter,

Drs. P.H.A. van den Akker

Drs. W.J.L. Buijs-Glaudemans

TOELICHTING BIJ DE VERORDENING

Antimisbruikverordening

Artikel 8a WWB stelt dat “de gemeenteraad in het kader van het financiële beheer bij verordening regels vaststelt voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van bijstand/uitkering alsmede van misbruik en oneigenlijk gebruik van de wet”. In de aangescherpte WWB (met inbegrip van de Bbz 2004) is deze verordeningplicht onverkort opgenomen om in navolging van het standpunt van de regering het handhaven van verplichtingen nadrukkelijker uit te voeren. Deze regels gelden ook voor de toepassing van de IOAW en de IOAZ.

Het college moet jaarlijks doelen, activiteiten en instrumenten vaststellen om misbruik te voorkomen en hoe aan de eisen van rechtmatigheid wordt voldaan. Er ligt een duidelijke relatie met de afstemmingsverordening en met de beleidsregels rond terugvordering en het debiteurenbeleid. In de afstemmingsverordening van de gemeente Oss wordt aangegeven hoe gemeente omgaat met geconstateerde fraude. De verordening regelt met hoeveel procent de gemeente de uitkering verlaagd en hoe lang deze verlaging duurt. In de beleidsregels over terugvordering en het debiteurenbeleid is terug te vinden hoe de gemeente het geconstateerde fraudebedrag van de klant terugvordert.

In de Antimisbruikverordening dient de nadruk veel meer te liggen op het voorkomen van fraude (de visie van de gemeente op handhaving) en op welke wijze de gemeente frauduleus gedrag opspoot.

Concept Hoogwaardig Handhaven

Deze verordening gaat uit van handhaving gebaseerd op het concept Hoogwaardige Handhaving, dat is geïntegreerd in alle werkprocessen.

Hoogwaardig handhaven kent vier samenhangende beleidslijnen die de kern vormen van het handhavingsbeleid:

- instrumenten ter voorkoming van fraude (preventie)
  - het beter en vroegtijdig informeren van klanten over rechten, plichten en handhaving;
  - het optimaliseren van de dienstverlening zonder belemmeringen, zodat de kans op spontane naleving wordt vergroot;
- instrumenten gericht op aanpak van fraude (repressie)
  - vroegtijdige detectie en afhandeling van fraudesignalen; controle op maat
  - bij constatering van fraude daadwerkelijk sanctioneren (afstemmen van de uitkering)

ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1   Definities

In de begripsomschrijving is de afbakening van de verordening af te lezen.

Artikel 2   Concept Hoogwaardige Handhaving

Deze bepaling regelt dat het college activiteiten gericht op handhaving vaststelt, met als uitgangspunt het concept Hoogwaardige Handhaving. Deze benadering is in 2005 door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aangeboden en financieel gestimuleerd.

Instrumenten die inhoud geven aan Hoogwaardig handhaven en die vorm krijgen in de activiteiten gericht op handhaving zijn:

- Voorlichting: het goed en vroegtijdig informeren van cliënten over hun rechten, plichten en handhaving in de bijstand. Bijvoorbeeld door middel van een informatiemap, een dienstverleningsgesprek of het opstellen van een contract ("polisvoorwaarden")
- Poortwachterrol: het nagaan of aanvrager van bijstand ook daadwerkelijk recht heeft op een bijstandsuitkering of inkomensvoorziening en of de hoogte daarvan correct wordt vastgesteld. Het uitgangspunt "werk boven uitkering" staat voorop.
- Verificatie en validatie: controleren van de noodzakelijke gegevens aan de hand van bewijsstukken die door de klant worden overlegd. Teneinde zekerheid te krijgen omtrent de volledigheid van de gegevens en inlichtingen controleren bij externe instanties.
- Afspraken met partners in de keten: met partners (UWV WERKbedrijf en reïntegratiebedrijven) om ons te informeren wanneer klant zich niet houdt aan zijn/haar verplichtingen.
- Controle of statusformulier: bij gebruik van een statusformulier worden de bij ons bekende gegevens al ingevuld en hoeft de klant bij ongewijzigde situatie alleen maar te tekenen. Bij een wijziging vindt dan eventueel wel een onderzoek plaats.
- Signaalsturing (controle op maat): volgen van klanten indien zaken opvallen die zouden kunnen duiden op frauduleus gedrag.
- Risicoanalyse (controle op maat): het extra controleren van cliënten met een verhoogd risicoprofiel.
- Themacontrole: thematisch onderzoek naar groepen cliënten waarbij vermoeden bestaat op een verhoogd risico van onrechtmatig gedrag (bijvoorbeeld cliënten die parttime werkzaam zijn in de horeca).

- Bestandsvergelijkingen: koppeling van het cliëntenbestand met (o.a.) het Inlichtingenbureau. Hierdoor is maandelijks te zien welke klanten inkomsten hebben waarover belasting wordt geheven. Witte fraude wordt hiermee zeer snel ontdekt en grotendeels voorkomen. Ook worden gegevens beschikbaar gesteld van UWV WERKbedrijf, andere gemeenten, zorgverzekeraars en DUO (studiefinanciering).
- Daadwerkelijk sanctioneren: snel en kort na geconstateerd verzuim daadwerkelijk sanctioneren (afstemmen van de uitkering).
- Fraudealert personeel: investeren in de fraudealertheid van de consultants, gericht op kennis, houding en vaardigheden.

Artikel 3   Controlemiddelen, validering en controle van gegevens

In deze bepaling wordt de methodiek van de controle op fraude geregeld. Het bestrijden van fraude verlegt zich meer en meer naar het moment waarop de potentiële klant een beroep doet op uitkering. Een goede controle op de aanvraag voorkomt dat klanten ten onrechte in de uitkering komen. De controle wordt voorafgegaan door voorlichting en heldere communicatie over hoe de gemeente handhaaft. Verder bepaalt dit artikel de wijze waarop fraude wordt bestreden tijdens de uitkeringsperiode. Middelen die hiervoor worden ingezet, zijn de bestandkoppelingen met bijvoorbeeld het Inlichtingenbureau. Ook worden bij de bestrijding risicoprofielen ingezet. Aan de hand hiervan kan beter worden ingeschat of een klant fraudegevoelig is. Zodoende kunnen voor de koppeling klanten worden geselecteerd die passen binnen een risicoprofiel.

Artikel 4   Het opleggen van een maatregel

In de Afstemmingsverordening Wet werk en bijstand, IOAW en IOAZ gemeente Oss 2012 is vastgelegd op welke wijze de uitkering wordt verlaagd, wanneer de belanghebbende niet aan verplichtingen voldoet of ten onrechte uitkering heeft ontvangen.

Artikel 5   Aangifte bij het Openbaar Ministerie

In alle gevallen die voldoen aan richtlijnen terzake van het Openbaar Ministerie, zal de gemeente aangifte doen. Het doen van aangifte is gebonden aan de algemeen geldende regels vanuit het strafrecht en het strafprocesrecht, en aan de door het Openbaar Ministerie gevolgde beleid. Met name is het doen van aangifte pas aan de orde wanneer de fraude een vastgesteld bedrag overschrijdt.

Artikel 6   Nadere regels terugvorderen en verhalen van kosten van uitkering

Een effectief handhavingsbeleid is volledig wanneer na de vaststelling, afstemming (en eventuele aangifte) een passend terugvorderings- en verhaalsbeleid volgt. Uitgangspunt is dat in alle gevallen van oneigenlijk gebruik of misbruik ten onrechte ontvangen uitkering wordt teruggevorderd en geheel dient

te worden terugbetaald. Daarnaast is het conform het ook nodig regels te stellen om geheel of gedeeltelijk te kunnen afzien van invordering van ten onrechte ontvangen uitkering.

Artikel 7 .   Onvoorziene omstandigheden en hardheidsclausule

Lid 1 heeft geen nadere toelichting. In het tweede lid is weergegeven dat in bijzondere gevallen het college de bevoegdheid heeft af te wijken van de bepalingen van de verordening. Bij gebruik van deze hardheidsclausule moet in verband met precedentwerking duidelijk gemotiveerd worden waarom in een bepaalde situatie wordt afgeweken.